

Hemmelig.

St. prp. nr. 75.

(1934)

Om bemyndigelse til å opta lån for Statskassens regning.

Finans- og Tolldepartementets innstilling av 15 juni 1934, som er bifalt ved kongelig resolusjon av samme dag.

(Foredratt av statsråd Per Lund.)

Staten har for nærværende følgende 5 dollarlån, som samtlige er optatt i New York:

Op- tatt år	Oprinnelig lånebeløp		Rente pct.	Avdragsfritt antall år	Avdragning			Emisjonskurs pct.	Effektiv rente pct.	Gjenstående lånebeløp pr. 31 mai 1934		Kan etter lånekontrakten konverteres fra
	Dollar	Norske kroner \$ = kr. 3,73			An- tall år	Første avdrag	Siste avdrag			Dollar	Norske kroner \$ = kr. 3,73	
1922	18 000 000	67 140 000	6	10	20	1933 ¹⁵ / ₄	1952 ¹⁵ / ₁₀	96 ¹ / ₂	6,32	17 262 000	64 387 000	} Kan ikke konv. 1932 ¹⁵ / ₁₀ 1935 ¹ / ₆ 1933 ¹⁵ / ₈
1923	20 000 000	74 600 000	6	5	15	1929 ¹⁵ / ₂	1943 ¹⁵ / ₈	93	6,83	14 617 000	54 522 000	
1924	25 000 000	93 250 000	6	5	15	1930 ¹ / ₂	1944 ¹ / ₈	94	6,74	19 662 000	73 339 000	
1925	30 000 000	111 900 000	5,5	10	30	1935 ¹ / ₁₂	1965 ¹ / ₆	94,27	5,94	30 000 000	111 900 000	
1928	30 000 000	111 900 000	5	5	30	1933 ¹⁵ / ₉	1963 ¹⁵ / ₃	95,17	5,39	29 554 000	110 236 000	
	123 000 000	458 790 000								111 095 000	414 384 000	

Lånene av 1922, 1925 og 1928 kan konverteres fra henholdsvis 15 oktober 1932, 1 juni 1935 og 15 mars 1933, og Stortingets samtykke hertil er innhentet — for lånet av 1925 i forbindelse med statsgjeldens budgett for 1934—35. Således som forholdene har ligget an, har det imidlertid hittil ikke vært mulig å gjennomføre nogen konvertering ved opsigelse av disse lån og optagelse av nye til lavere rente.

Lånene av 1923 og 1924 kan etter lånekontraktens art. 2 overhodet ikke konverteres.

Samtlige dollarlån har gullklausul, idet kontraktene (art. 3) foreskriver at betaling av renter og avdrag skal skje in United States gold coin of or equal to the present standard of weight and fineness».

Alle 5 dollarlån er som nevnt optatt i New York, der også er eneste innløsningssted for obligasjoner og kuponger, som bare lyder på betaling i dollar. En betydelig del av statens dollarobligasjoner er imidlertid etterhånden kjøpt hjem til Norge. Hjemkjøpet tok etterhånden et sådant omfang at det ved kgl. resolusjoner av 18 november og 1 desember 1933 blev nødvendig å innføre en regulering og inntil videre forby innførsel av obligasjoner som lyder på betaling i fremmed mynt uten samtykke av nærværende departement.

Det vil for statens finanser være av meget stor betydning både av hensyn til den høie rente og gullklausulen, om man kan få konvertert statens dollarlån. Nogen ordinær konvertering ved opsigelse

Om bemyndigelse til å opta lån for Statskassens regning.

av lånene har man etter kontraktene som nevnt ikke adgang til, forsåvidt lånene av 1923 og 1924 angår. Og disse lån er særlig trykkende, da de bare har en løpetid av 20 år. Den årlige annuitet utgjør, omregnet etter pari kurs, henholdsvis ca. 7,6 mill. kr. og 9,5 mill. kr., hvorav avdragene i 1934—35 beløper sig til henholdsvis ca. 4,4 mill. kr. og 5,2 mill. kr., mens resten er renter. Lånene av 1922, 1925 og 1928 kan derimot etter kontraktene konverteres, men forholdene i Amerika ligger som tidligere nevnt for nærværende således an, at nogen ordinær konvertering gjennom opsigelse og optagelse av nye lån til lavere rente heller ikke for disse låns vedkommende for tiden lar sig gjennomføre.

Ved større opkjøp av dollarobligasjoner vil man imidlertid i betydelig utstrekning kunne opnå lignende lettelser som ved ordinær konvertering, såfremt opkjøpene kan skje til antagelig kurs og ved hjelp av midler, lånt på rimelige vilkår. Departementet har siden suspensjonen av gullinnløsningen, høsten 1931 stadig kjøpt op obligasjoner av statens dollarlån, og samtlige avdrag er siden den tid dekket ved hjelp av opkjøpte obligasjoner, istedenfor gjennom loddtrekning, hvorved kurstapet er blitt vesentlig forminsket.

Efter de undersøkelser, som departementet fra tid til annen har foretatt, har det hittil heller ikke vært mulig å få et fast utenlandsk lån, og departementet har derfor ikke funnet å burde gjøre henvendelse til Stortinget herom.

Det er ennu ikke gitt, at det vil lykkes å få et utenlandsk lån. Stillingen er imidlertid nu noget mere avklart enn før, og det er ikke utelukket, at der efterhånden vil bli lempet noget på de restriksjoner, som hittil har gjort internasjonal långivning umulig. Noget mere bestemt kan for tiden ikke sies, men der synes å være en viss chance for, at der i tiden fremover vil kunne erholdes antagelige lån i pund sterling eller kanskje for en del i svenske kroner.

Rentenivået er for tiden usedvanlig lavt i England. Hvor lenge dette vil holde

sig, er det umulig å si. Men man vet av tidligere erfaringer, at stillingen hurtig kan forandres. Det er derfor av særlig viktighet å forsøke å benytte de anledninger til å låne, som måtte melde sig, mens renten på disse lånemarkeder holder sig lav.

Et nytt utenlandsk lån vil sannsynligvis ikke kunne opnåes utelukkende til konvertering av eldre lån fra en fremmed valuta til en annen fremmed valuta. Anderledes vil det formentlig stille sig, om lånet optas for å anvendes til statens behov for uttelling i utlandet. Det vil neppe bli gjort innvending mot, at lånet anvendes til innkjøp av statens egne obligasjoner. Det er forutsetningen, at lånebeløpet ikke blir trukket hjem, men blir stående i utlandet, inntil det er anvendt.

Departementet vil heller ikke benytte sig av lånebemyndigelsen, uten at man har sikkerhet for å få kjøpt de norske dollarobligasjoner. Kursen på de opkjøpte obligasjoner og på det nye lån må dessuten stille sig således, at det blir en for staten fordelaktig forretning.

Det er for nærværende umulig å si noget med bestemthet om betingelsene for et slikt eventuelt utenlandsk lån. Man går dog ut fra at den nominelle rente vil bli enten 4 eller 4½ pct. Lånets løpetid antas — på samme måte som det siste innenlandske 4½ pct. statslån 1933 — ikke å burde settes kortere enn ca. 50 år eller under hensyn til at der allerede er forløpet ca. 10 år siden disse lån blev optatt, ca. 40 år. Der bør være adgang til å bestemme avdragsfrihet for nogen år. Det nye lån må selvsagt være uten gullklausul og heller ikke optas i en valuta som for nærværende er knyttet til gullet.

Med hensyn til lånets størrelse bemerkes, at våre 5 dollarlån pr. 31 mai sistleden utgjorde til rest \$ 111 095 000 eller omgjort til norske kroner etter pari kurs (\$ = kr. 3,73) kr. 414 384 000. Herav utgjorde de to 6 pct.'s lån av 1923 og 1924, som ikke kan konverteres, og som det derfor er av særlig interesse å få kjøpt op, \$ 34 279 000 = norske kroner 127 861 000. Departementet antar at det nye lån i tilfelle bør be-

Om bemyndigelse til å opta lån for Statskassens regning.

grenses til et effektivt beløp av 120 mill. norske kroner eller et tilsvarende beløp i utenlandsk valuta, omregnet etter kursen den dag lånekontrakten avsluttes. Hertil kommer den tidligere bemyndigelse til å låne ca. £ 700 000 i forbindelse med konverteringen av Englandslånet. Det er departementets forutsetning at denne bemyndigelse vedblir å gjelde ved siden av den nye lånebemyndigelse.

Skal hensikten med oppkjøp i markedet av dollarobligasjoner kunne opnåes, er det en selvsagt forutsetning, at der må utvises den største diskresjon, og at saken holdes strengt hemmelig. Skulde det rykte komme ut, at et organisert oppkjøp tenkes igangsatt, vilde dette lede til kursstigning og derved redusere chansen til å opnå det tilsiktede øiemed. Lånebemyndigelsen bør derfor også gis den tradisjonelle form, at Stortinget samtykker i, «at der optas lån for Statskassens regning innen- eller

utenlands», selv om det — som foran nevnt — er forutsetningen, at der i dette tilfelle bare blir tale om utenlandsk lån.

Departementet vil til slutt atter presisere, at man selvsagt ikke har nogen sikkerhet for, om en transaksjon som den foreslåtte vil kunne gjennomføres, men der knytter sig så store interesser hertil, at departementet ikke har funnet å burde undlate å søke om Stortingets samtykke hertil, forsåvidt forholdene skulde stille sig slik utover sommeren og høsten, at planen skulde kunne la sig realisere.

I henhold hertil skal departementet

innstille:

At Deres Majestet vil bifalle og underskrive et fremlagt utkast til proposisjon til Stortinget om bemyndigelse til å opta lån for Statskassens regning.

Vi Haakon, Norges Konge,

gjør vitterlig:

Stortinget innbys til å fatte følgende

beslutning:

Stortinget samtykker i at der optas lån for Statskassens regning innenlands eller utenlands til et effektivt beløp av inntil 120 mill. kr.

Finans- og Tolldepartementets innstilling følger i avtrykk.

Gitt på Oslo slott 15 juni 1934.

Under Vår hånd og rikets segl

Haakon

(L. S.)

Håkon Five.

B. Rolsted.